

6

Αξιοποίηση των θεσμικών δυνατοτήτων

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εκτός από τις κυρίως θεσμικές δυνατότητες που του παρέχει ο Ν. 3094/2003 και θα εκτεθούν αναλυτικά στη συνέχεια, ο Συνήγορος του Πολίτη συμμετέχει επίσης σε συλλογικά όργανα του κράτους, με σκοπό την αξιοποίηση της εμπειρίας του σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου και καταπολέμησης της κακοδιοίκησης. Ειδικότερα, ο επίκουρος καθηγητής Γιώργος Καμίνης, υπό την ιδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη, αποτελεί εκ του νόμου τακτικό μέλος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ). Ως αναπληρωματικό μέλος έχει οριστεί ο Βοηθός Συνήγορος Ανδρέας Τάκης, υπεύθυνος του Κύκλου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Η ΕΕΔΑ συστάθηκε με τον Ν. 2667/1998 και σύμφωνα με αυτόν λειτουργεί παρά τω πρωθυπουργώ ως συμβουλευτικό όργανο της πολιτείας σε θέματα προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Η βασική ιδέα που ενέπνευσε τη δημιουργία της ΕΕΔΑ είναι η ανάγκη για διαρκή παρακολούθηση των εξελίξεων που σχετίζονται με το καθεστώς των δικαιωμάτων του ανθρώπου στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, η ενημέρωση της κοινής γνώμης για τους ενδεχόμενους κινδύνους παραβίασης και, προπαντός, η παροχή συμβουλών για τη χάραξη κεντρικής πολιτικής προαγωγής των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Η ΕΕΔΑ λειτουργεί σε ολομέλεια και σε τμήματα. Ο Συνήγορος του Πολίτη και ο Βοηθός Συνήγορος μετέχουν στην Ολομέλεια και στο Δ' Τμήμα, το οποίο έχει ως αντικείμενο την προώθηση των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Η Αρχή έθεσε προς την ΕΕΔΑ ζητήματα γενικότερου ενδιαφέροντος που έχουν τεθεί υπόψη της, τα οποία συζητήθηκαν σε συνεδριάσεις της ΕΕΔΑ. Συγκεκριμένα:

α. Το ζήτημα της αρμοδιότητας των μουφτήδων της Θράκης να τελούν γάμους μουσουλμάνων που δεν κατοικούν στη Θράκη (βλ. κεφ. 4, 2.7.2)

β. Το ζήτημα της ανανέωσης για ανθρωπιστικούς λόγους αδειών παραμονής αλλοδαπών των οποίων το αίτημα ασύλου έχει απορριφθεί (βλ. κεφ. 4, 3.1.1).

Επίσης, ο Συνήγορος του Πολίτη είναι εκ του νόμου μέλος του Εθνικού Συμβουλίου Διοικητικής Μεταρρύθμισης (ΕΣΔΜ), το οποίο συστάθηκε δυνάμει του άρθρου 2 του Ν. 2889/2000 (ΦΕΚ Α' 196) και της αρ. ΔΙΔΚ/Φ.7/21778 απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης (ΦΕΚ Β' 1218). Μεταξύ των αρμοδιοτήτων του ΕΣΔΜ είναι και η εισήγηση προς την κυβέρνηση των απαραίτητων μεταρρυθμίσεων για τη βελτίωση της δημόσιας διοίκησης.

Οι βασικές θεσμικές δυνατότητες που παρέχονται στον Συνήγορο του Πολίτη, προκειμένου να εκπληρώσει την αποστολή του, καθορίζονται στον Ν. 3094/2003 και στον κανονισμό λειτουργίας του (ΠΔ 273/1999). Εκτός βεβαίως από τον χειρισμό των ατομικών αναφορών που υποβάλλουν οι πολίτες ή επί ευκαιρία αυτών, οι βασικές θεσμικές δυνατότητες που διαθέτει η Αρχή είναι οι ακόλουθες:

α. Η σύνταξη ετήσιας έκθεσης, στην οποία παρουσιάζονται οι σημαντικότερες υποθέσεις και διατυπώνονται προτάσεις προς την πολιτική ηγεσία για νομοθετικές, οργανωτικές και λειτουργικές ρυθμίσεις, που στόχο έχουν τη βελτίωση του πλαισίου λειτουργίας της δημόσιας διοίκησης. Η έκθεση υποβάλλεται τον Μάρτιο κάθε έτους στον Πρόεδρο της Βουλής, συζητείται κατά τα προβλεπόμενα στον Κανονισμό της Βουλής και δημοσιεύεται σε ειδική έκδοση του Εθνικού Τυπογραφείου (άρθρο 3, παράγρ. 5, εδάφιο 3 του Ν. 3094/2003).

β. Η σύνταξη ειδικών εκθέσεων για θέματα ιδιαίτερης σοβαρότητας. Οι εκθέσεις αυτές υποβάλλονται στον Πρωθυπουργό και στον Πρόεδρο της Βουλής και κοινοποιούνται στους καθ' ύλην αρμόδιους υπουργούς (άρθρο 3, παράγρ. 5, εδάφιο 3 του Ν. 3094/2003).

γ. Εφόσον το απαιτεί η φύση κάποιας υπόθεσης, εκπονείται πόρισμα, το οποίο γνωστοποιείται στον καθ' ύλην αρμόδιο υπουργό και στις αρμόδιες υπηρεσίες (άρθρο 4, παράγρ. 6 του Ν. 3094/2003).

Για θέματα που εμπíπουν στις αρμοδιότητες της Αρχής, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί επίσης να επιληφθεί αυτεπάγγελτα (άρθρο 4, παράγρ. 2 του Ν. 3094/2003). Για κάθε αυτεπάγγελτη παρέμβαση εκδίδεται ειδική «απόφαση» του Συνηγόρου του Πολίτη, ύστερα από εκτίμηση της σοβαρότητας του θέματος, η οποία καταχωρίζεται σε ειδικό μητρώο αυτεπάγγελτων ερευνών. Το πόρισμα μιας τέτοιας έρευνας κοινοποιείται στην εμπλεκόμενη υπηρεσία και δημοσιοποιείται με κάθε πρόσφορο τρόπο.

Η δυνατότητα διενέργειας αυτοψίας, πραγματογνωμοσύνης κ.ά., η οποία δεν τελεί υπό την άδεια καμίας άλλης αρχής, ενισχύει ακόμη περισσότερο την αποτελεσματικότητα του έργου του Συνηγόρου του Πολίτη. Αν, κατά την έρευνα μιας υπόθεσης, ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώσει παράνομη συμπεριφορά λειτουργού, υπαλλήλου ή μέλους της διοίκησης ή άρνηση συνεργασίας με την Αρχή (η οποία, δυνάμει της παραγρ. 10 του άρθρου 4 του Ν. 3094/2003, αποτελεί πλέον ποινικό αδίκημα), μπορεί να προκαλέσει την πειθαρχική δίωξη του υπαίτιου ή, αν ο υπαίτιος δεν υπόκειται σε πειθαρχικό έλεγχο, να προτείνει τη λήψη άλλων πρόσφορων μέτρων. Κατά τη διάρκεια του 2004 ο Συνήγορος του Πολίτη έκανε συχνή χρήση αυτού του μέτρου. Σε περιπτώσεις δε που προέκυψαν αποχρώσεις ενδείξεις για την τέλεση αξιόποινων πράξεων από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος της διοίκησης διαβίβασε τη σχετική έκθεση στην αρμόδια εισαγγελική αρχή.

2. ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

2.1 ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΗ/ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ ΚΑΤΑΓΓΕΛΙΩΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

Ο Συνήγορος του Πολίτη εκπόνησε, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγρ. 5 του Ν. 3094/2003, ειδική έκθεση με αντικείμενο τον πειθαρχικό έλεγχο καταγγελιών σε βάρος αστυνομικών οργάνων, την οποία υπέβαλε στον Πρωθυπουργό και στον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό Δημόσιας Τάξης. Έναυσμα για τη σύνταξη της έκθεσης αποτέλεσε ο μεγάλος αριθμός σχετικών αναφορών που δέχθηκε η Αρχή από το 1999 έως και το 2004. Το βασικό ερώτημα στο οποίο προσπαθεί να απαντήσει η έκθεση είναι το εάν και κατά πόσον προβλέπονται αλλά και τηρούνται εγγυήσεις αμεροληψίας και αντικειμενικότητας κατά την άσκηση και τον έλεγχο νομιμότητας της αστυνομικής δράσης, καθώς και εγγυήσεις διαφάνειας του εσωτερικού πειθαρχικού ελέγχου, όπως αυτά αναδεικνύονται και τυποποιούνται με βάση τους ισχυρισμούς των καταγγελλόντων πολιτών.

Εισαγωγικά, αναδεικνύεται ο βαρύνων πολιτειακός ρόλος της ΕΛΑΣ και οι, κατά συνέπεια, σοβαρές επιπτώσεις της παραβατικότητας αστυνομικών οργάνων σε βάρος πολιτών.

Στο Β' μέρος γίνεται αναφορά στις διαδικαστικές εγγυήσεις αντικειμενικότητας και αμεροληψίας ως προς τον τύπο πειθαρχικής έρευνας και καταλληλότητας του φορέα διεξαγωγής της και στο Γ' μέρος ερευνώνται οι πλημμέλειες των σχετικών ερευνών.

Στο Δ' μέρος εξετάζονται οι επιβαλλόμενες κυρώσεις, υπό το πρίσμα της αρχής της αναλογικότητας και του βαθμού ενημέρωσης και ικανοποίησης του αιτήματος του πολίτη.

Τέλος, σε παράρτημα απεικονίζονται στατιστικά το υλικό και οι διαπιστώσεις της Αρχής. Η έκθεση περατώνεται με την υποβολή συγκεκριμένων βελτιωτικών νομοθετικών και οργανωτικών προτάσεων, ώστε να ολοκληρωθεί ο εκσυγχρονισμός της ΕΛΑΣ.

Συμπερασματικά, η Αρχή διαπιστώνει: 1) απώλεια της εμπιστοσύνης των πολιτών στην αντικειμενικότητα του πειθαρχικού ελέγχου, 2) υπέρμετρη χρήση της άτυπης έρευνας και φειδωλή προσφυγή σε ΕΔΕ, ακόμη και όπου αυτή παρίσταται αναγκαία, 3) αρνητικές επιπτώσεις στην επιβαλλόμενη πληρότητα της έρευνας, λόγω της συμμετοχής σε αυτήν των ίδιων των προϊσταμένων του εμπλεκόμενου αστυνομικού τμήματος, 4) σοβαρές πλημμέλειες στην αποδεικτική διαδικασία, ιδίως ελλιπή αιτιολογία, μη αξιολόγηση ή επιλεκτική ή λογικά αντιφατική αξιολόγηση αποδεικτικών μέσων και καταχρηστικά διασταλτική ερμηνεία διατάξεων προς όφελος του καθού η έρευνα, 5) δυστοκία στην επιβολή κυρώσεων ανάλογων με τη βαρύτητα του διαπιστωθέντος παραπτώματος.

Με βάση τα εν λόγω πορίσματα της έκθεσης, η Αρχή, μεταξύ άλλων, προτείνει: (α) τη ρητή εξαίρεση της άτυπης έρευνας από το δεδικασμένο, (β) τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της ΕΔΕ επί καταγγελιών για σωματική βία και άλλες καταχρηστικές συμπεριφορές, υπαγόμενες στα άρθρα 9-11 του ΠΔ 22/1996, (γ) την ανάθεση, ως γενική αρχή και όχι μόνο σε μεμονωμένες περιπτώσεις, όλων των ερευνών σε αξιωματικό διαφορετικής διεύθυνσης, αφού η έρευνα από τον ίδιο τον διοικητή του εμπλεκόμενου αστυνομικού τμήματος εγκυμονεί τον κίνδυνο πλημμελούς διενέργειας του πειθαρχικού ελέγχου, (δ) την πάγια εφαρμογή της προσωρινής μετακίνησης του ελεγχόμενου οργάνου κατά τη διάρκεια του ελέγχου, (ε) την υποχρεωτική κλήτευση του καταγγέλλοντος ακόμη και σε άτυπες έρευνες με σοβαρό αντικείμενο, (στ) την υποχρεωτική ειδική αιτιολογία επί διαφωνίας για το ύψος της κύρωσης μεταξύ ερευνησάντος και του ιεραρχικά προϊσταμένου του, (ζ) τη βελτίωση της κατάστασης ως προς την ενημέρωση του καταγγέλλοντος, (η) την εξέταση του ενδεχομένου ηλεκτρονικής παρακολούθησης του εσωτερικού χώρου αστυνομικών τμημάτων και χώρων υποδοχής και κράτησης, (θ) την καθιέρωση ηθικής ικανοποίησης του θύματος, πέραν των αξιώσεών του για αστική αποζημίωση, ώστε να αποκαθίσταται η τρωθείσα υπόληψη του πολίτη και να αποκαθίσταται η εμπιστοσύνη του στον θεσμικό ρόλο της Αστυνομίας, (ι) τη βελτίωση του πειθαρχικού δικαίου (π.χ. την απόσυρση του «συμφέροντος της υπηρεσίας» ως λόγου αποχής από την επιβολή κύρωσης) και την έκδοση εγκυκλίων με αντικείμενο την αιτιολόγηση των πορισμάτων της έρευνας και την ερμηνευτική αποσαφήνιση των οικείων νομοθετικών διατάξεων.

2.2 ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΑΣΤΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΑΠΟ ΚΑΚΟΤΕΧΝΙΕΣ ΣΤΟ ΟΔΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ

Ο Συνήγορος του Πολίτη εκπόνησε, σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγρ. 5 του Ν. 3094/2003, ειδική έκθεση με αντικείμενο τη χρηματική ικανοποίηση των πολιτών για βλάβες που υπέστησαν τα οχήματά τους από κακοτεχνίες του οδικού δικτύου και την απροθυμία των ΟΤΑ να καταβάλουν αποζημίωση. Έναυσμα για την εκπόνηση της έκθεσης ήταν ο όγκος των σχετικών αναφορών που έχει δεχθεί η Αρχή (207 αναφορές πολιτών από το 1999).

Η ειδική έκθεση οργανώνεται σε τρεις βασικές ενότητες: Στην πρώτη, περιγράφονται τα δεδομένα του προβλήματος, όπως αναδεικνύονται από τις υποθέσεις που χειρίστηκε ο Συνήγορος του Πολίτη, και παρουσιάζεται η στάση και τα επιχειρήματα των ΟΤΑ. Στη δεύτερη ενότητα γίνεται σύντομη αναφορά στο νομοθετικό και νομολογιακό πλαίσιο της υποχρέωσης των ΟΤΑ για αποζημίωση. Στην τρίτη και τελευταία ενότητα παρουσιάζεται η πρόταση της Αρχής, στην οποία λαμβάνονται υπόψη αφενός η θέση της νομολογίας και αφετέρου οι απόψεις που εκφράστηκαν από τους εμπλεκόμενους φορείς κατά τη διαδικασία διαβούλευσης.

Αφετηρία της πρότασης της Αρχής είναι η επισήμανση της ευθύνης που υπέχουν οι ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού για παραλείψεις των οργάνων τους στο πεδίο αρμοδιότητάς τους. Η ευθύνη αυτή είναι δημοσίου δικαίου, αντικειμενική και αυτοτελής. Προκειμένου να αποφευχθεί η προσφυγή των ζημιωθέντων πολιτών στα διοικητικά δικαστήρια, με όλα τα μειονεκτήματα που αυτό συνεπάγεται, αναζητείται μια διαδικασία εξώδικου συμβιβασμού και αποκατάστασης (μόνον) της θετικής ζημίας.

Η διαδικασία που προτείνει ο Συνήγορος του Πολίτη είναι αυστηρά τυποποιημένη, περιβλημένη με τον έγγραφο τύπο και, για τη συνθηθέστερη των περιπτώσεων που αντιμετωπίζει η Αρχή (βλάβη οχήματος από πλημμελή συντήρηση οδοστρώματος), μπορεί να προσλάβει την εξής μορφή:

• Μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα από τη στιγμή επέλευσης της ζημίας, ο πολίτης σε ειδικό έντυπο που απευθύνει στην αρμόδια δημαρχιακή (ή νομαρχιακή) επιτροπή, προβαίνει σε έγγραφη αίτηση για αποζημίωση, στην οποία προσδιορίζει επακριβώς το ύψος της θετικής ζημίας που υπέστη. Το ειδικό αυτό έντυπο συνοδεύεται από:

- αναφορά στον χρόνο, τον τόπο και τον τρόπο κίνησης του οχήματος,
- περιγραφή ή και φωτογραφικό υλικό δηλωτικά της κατάστασης του οδοστρώματος,
- παραστατικά νόμιμης κυκλοφορίας του οχήματος (αντίγραφο διπλώματος οδήγησης, άδειας κυκλοφορίας, ασφαλιστικού συμβολαίου, ΚΤΕΟ όταν απαιτείται),
- παραστατικά δηλωτικά της ζημίας (τιμολόγια),
- Έκθεση Βεβαίωσης από το Βιβλίο Συμβάντων της Τροχαίας ή απόσπασμα Ημερησίου Δελτίου Οχήματος της Άμεσης Δράσης ή επιτόπια έκθεση της τεχνικής υπηρεσίας ή άλλο δημόσιο έγγραφο (π.χ. από το ΕΚΑΒ), από το οποίο θα διαπιστώνεται ο ενδεχόμενος αιτιώδης σύνδεσμος μεταξύ παράλειψης του ΟΤΑ και επέλευσης της ζημίας.

• Η δημαρχιακή επιτροπή, εφόσον πρόκειται για δημοτικό δρόμο, πρωτοκολλεί την αίτηση και παραπέμπει το ζήτημα σε συνεδρία της. Εφόσον ο δρόμος είναι επαρχιακός ή εθνικός, διαβιβάζει υποχρεωτικά μέσα σε 3 ημέρες την έγγραφη αίτηση για αποζημίωση στην αρμόδια νομαρχιακή επιτροπή ή στο ΥΠΕΧΩΔΕ αντίστοιχα, ενημερώνοντας παράλληλα τον αιτούντα.

• Η δημαρχιακή/νομαρχιακή επιτροπή μέσα σε 50 ημέρες από την κατάθεση της αίτησης για αποζημίωση, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, αποφασίζει για την αποζημίωση.

• Σε περίπτωση έγκρισης του προσδιορισθέντος ύψους της θετικής ζημίας, ο πολίτης είναι υποχρεωμένος να αποδεχθεί τον συμβιβασμό. Στη συνέχεια, συντάσσεται πρωτόκολλο και το αποτέλεσμα του συμβιβασμού καθίσταται αμετάκλητο, υπό την έννοια ότι ο ζημιωθείς παραιτείται από κάθε δικαστική επίδιωξη της αξίωσης προς αποζημίωση για διαφυγόντα κέρδη ή ικανοποίηση ηθικής βλάβης.

Σε περίπτωση μη αποδοχής του συμβιβασμού, ο πολίτης διατηρεί τη δυνατότητα προσφυγής στα αρμόδια δικαστήρια.

Κατά την άποψη της Αρχής η καταβολή της αποζημίωσης εκ μέρους των ΟΤΑ θα πρέπει να είναι άμεση. Προτείνεται ο καθορισμός ανώτατου ορίου (3 εναλλακτικές εκδοχές) για το ύψος της συμβιβαστικής αποζημίωσης, καθώς και η διατύπωση διάταξης που θα προβλέπει ρητά τη δυνατότητα αποζημίωσης με εξώδικο συμβιβασμό για υλικές ζημιές οχημάτων, θα προσδιορίζει τις προϋποθέσεις και τη διαδικασία συμβιβασμού και θα καθιστά το πρακτικό εξώδικου συμβιβασμού εκτελεστό τίτλο.

2.3 Η ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΕΡΑΙΕΣ ΚΙΝΗΤΗΣ ΤΗΛΕΦΩΝΙΑΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη εκπόνησε τον Νοέμβριο του 2003 ειδική έκθεση για τους σταθμούς βάσης κινητής τηλεφωνίας (βλ. *Ετήσια Έκθεση 2003*, σ. 246-247), στην οποία αφενός αναδείχθηκαν ζητήματα νομιμότητας της διαδικασίας αδειοδότησης και της λειτουργίας των σχετικών εγκαταστάσεων και αφετέρου διατυπώθηκαν προτάσεις προς τη διοίκηση για τη βελτίωση της οικείας νομοθεσίας και της διοικητικής διαδικασίας, με βάση την αρχή της προφύλαξης. Η δημοσιοποίηση της έκθεσης οδήγησε σε μεγάλη αύξηση του αριθμού των σχετικών αναφορών κατά το 2004, γεγονός που επιβεβαιώνει τη διάχυτη ανησυχία των πολιτών για τις ενδεχόμενες επιπτώσεις από την εγκατάσταση κεραιών κινητής τηλεφωνίας και τη συνακόλουθη ανάγκη για συστηματική ενημέρωση του κοινού εκ μέρους των αρμόδιων φορέων, όπως είχε ήδη επισημάνει η Αρχή και στην έκθεση.

Επιπλέον, η Αρχή, μετά τη δημοσιοποίηση της έκθεσης, έλαβε και παρατηρήσεις επ' αυτής από ανεξάρτητους επιστήμονες και εμπειρογνώμονες και παράλληλα έλαβε γνώση των απαιτήσεων και των θέσεων της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις οποίες η ασφάλεια από την εκπεμπόμενη ηλεκτρομαγνητική ακτινοβολία δεν μπορεί να είναι συνάρτηση της απόστασης από τον ιστό, λόγος για τον οποίο, άλλωστε, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν συνέστησε ποτέ αποστάσεις ασφαλείας. Τέλος, τον Νοέμβριο του 2004 η Αρχή έλαβε επιστολή από το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών από την οποία πληροφορήθηκε την πρόθεση του υπουργείου να εντάξει ορισμένες από τις προτάσεις που διατύπωσε ο Συνήγορος του Πολίτη σε σχέδιο νόμου για τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες, αλλά και τις επιφυλάξεις του υπουργείου ως προς το ζήτημα της θέσπισης αποστάσεων ασφαλείας.

Η ειδική έκθεση φαίνεται πως επιτέλεσε τη βασική αποστολή της ως κείμενο προβληματισμού για ένα ιδιαίτερα κρίσιμο και επίκαιρο ζήτημα που συναρτάται τόσο με την προστασία της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος όσο και με την ελευθερία της επικοινωνίας και την απόλαυση ενός κοινού αγαθού όπως είναι η κινητή τηλεφωνία. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή θεώρησε σημαντική την πρόθεση του Υπουργείου Μεταφορών να υιοθετήσει τις προτάσεις της που αφορούν στη θέσπιση αυστηρότερων ορίων εκπεμπόμενης ακτινοβολίας και στον συστηματικότερο έλεγχο της τήρησης των ορίων ασφαλούς έκθεσης, με την καθιέρωση επίσης δειγματοληπτικών ελέγχων, καθώς και να προχωρήσει στη συστηματικότερη εφαρμογή της διαδικασίας έγκρισης περιβαλλοντικών όρων, σε συνεργασία με το ΥΠΕΧΩΔΕ. Σε ό,τι αφορά το ζήτημα των αποστάσεων ασφαλείας, ο Συνήγορος του Πολίτη, συνεκτιμώντας τα συγκριτικά ευρωπαϊκά δεδομένα, τις θέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αλλά και τις νεότερες επιστημονικές απόψεις και γνωματεύσεις που τέθηκαν υπόψη του, σύμφωνα με τις οποίες υποστηρίζεται ότι η ενδεχόμενη θέσπιση αποστάσεων ασφαλείας συνεπάγεται έκθεση των χρηστών κινητών τηλεφώνων σε υψηλότερα επίπεδα φάσης, καθώς και τις τεχνικές δυσκολίες που συναντά η καθιέρωση αποστάσεων στις αστικές και περιαστικές περιοχές εν όψει του ιδιάζοντος γεωγραφικού διαμελισμού της χώρας, επισήμανε στην απαντητική του επιστολή προς το Υπουργείο Μεταφορών την εξόχως τεχνική φύση του ζητήματος, η οποία απαιτεί τη

σε βάθος στάθμιση όλων των πραγματικών και επιστημονικών δεδομένων, ώστε να ληφθούν υπόψη οι απαιτήσεις προστασίας της δημόσιας υγείας και του περιβάλλοντος, χωρίς να αναιρείται η χρήση της κινητής τηλεφωνίας ως κοινού αγαθού. Τέλος, στην ίδια απαντητική επιστολή του, ο Συνήγορος του Πολίτη τόνισε εκ νέου την ανάγκη τήρησης της νομιμότητας τόσο στο στάδιο της αδειοδότησης όσο και σε αυτό της λειτουργίας των σχετικών εγκαταστάσεων, εν όψει και των σχετικών διαπιστώσεών του από την έρευνα των υποθέσεων κατά το 2004. Αξίζει να σημειωθεί ότι, κατά το τρέχον έτος, η Αρχή παρέπεμψε στις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές τρεις υποθέσεις στις οποίες διαπιστώθηκε παράλειψη εκ μέρους των αρμόδιων πολεοδομικών υπηρεσιών να αποξηλώσουν κεραίες που είχαν τοποθετηθεί παράνομα. Επίσης, όπως πληροφόρησε τον Συνήγορο του Πολίτη η ενδιαφερόμενη πολίτις, ο Προϊστάμενος Εισαγγελίας Πειραιώς έχει ήδη διατάξει τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για μια από αυτές (υπόθεση 2336/2004).

3. ΑΥΤΟΨΙΕΣ

Σύμφωνα με τον Ν. 3094/2003 (άρθρο 4, παράγρ. 5), κατά τη διερεύνηση των υποθέσεων, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να διενεργεί αυτοψίες, προκειμένου να διαμορφώσει ίδια αντίληψη για πραγματικά γεγονότα ή καταστάσεις. Η εμπειρία της Αρχής επιβεβαιώνει την αναγκαιότητα διενέργειας αυτοψιών και την αποτελεσματικότητά τους σε πολλές περιπτώσεις, ιδίως όταν πρόκειται για διερεύνηση υποθέσεων που αφορούν σε πολεοδομικά και άλλα συναφή θέματα, σε ζητήματα κράτησης προσώπων (π.χ. σε αστυνομικά κρατητήρια) κ.λπ. Οι περιπτώσεις στις οποίες ο Συνήγορος του Πολίτη διενήργησε αυτοψία κατά το 2004 είναι οι ακόλουθες.

ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ, ΓΕΝΙΚΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ «Γ. ΧΑΤΖΗΚΩΣΤΑ»

Τον Σεπτέμβριο διενεργήθηκε αυτοψία στο Αστυνομικό Τμήμα Ιωαννίνων, στο Περιφερειακό Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων και στο Γενικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων «Γ. Χατζηκώστα», με αντικείμενο το ζήτημα της αστυνομικής κράτησης προσώπων που αναμένουν να εξεταστούν από δύο ψυχιάτρους, ύστερα από εισαγγελική παραγγελία για ακούσια ψυχική νοσηλεία. Κατά την αυτοψία διαπιστώθηκε ότι η παράλειψη ορισμού δεύτερου εφημερεύοντος ψυχιάτρου από τα νοσοκομεία των Ιωαννίνων οδηγεί πράγματι στο φαινόμενο της διανυκτέρευσης των υπό ψυχιατρική εξέταση προσώπων στο αστυνομικό τμήμα και ότι τα αστυνομικά κρατητήρια δεν επαρκούν για τη χωριστή διαμονή τους σε συνθήκες σεβασμού της αξιοπρέπειάς τους. Ο Συνήγορος του Πολίτη επισήμανε ότι η πρακτική της διανυκτέρευσης σε αστυνομικό τμήμα καταστρατηγεί τον νόμο περί ψυχικής υγείας, δεδομένου ότι αποτελεί ρήγμα στη θεώρηση του ψυχοασθενούς ως υποκειμένου προσωπικής ελευθερίας που χρήζει θεραπείας και όχι φύλαξης, γι' αυτό και πρότεινε προς το Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και τα εμπλεκόμενα νοσοκομεία τον ορισμό δεύτερου ψυχιάτρου κατά τις εφημερίες των νοσοκομείων για την πιστή τήρηση του άρθρου 96 του Ν. 2071/1992, που προβλέπει ως εγγύηση της προσωπικής ελευθερίας τη διπλή ιατρική εξέταση των ακούσια εγκλεισμένων. Παράλληλα, επισημάνθηκε το ανοιχτό ζήτημα της δημιουργίας κατάλληλων υποδομών ψυχικής υγείας για τον ακούσιο εγκλεισμό (υπόθεση 20051/2003).

ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΚΡΑΤΗΤΗΡΙΑ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ ΒΟΛΟΥ ΚΑΙ ΑΛΜΥΡΟΥ,
ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΑΓΝΗΣΙΑΣ

Σε συνέχεια αναφοράς 24 αιτούντων άσυλο αλλοδαπών που τελούσαν υπό διοικητική κράτηση και προέρχονταν από το Ιράκ, τη Σρι Λάνκα και το Μπαγκλαντές, μεταξύ των οποίων και έξι ανήλικοι, πραγματοποιήθηκε, τον Οκτώβριο, από στελέχη της Αρχής αυτοψία στα αστυνομικά τμήματα Νέας Ιωνίας Βόλου και Αλμυρού και συνάντηση με τον Αστυνομικό Διευθυντή Μαγνησίας, προκειμένου να διαπιστωθούν οι συνθήκες κράτησης των ενδιαφερομένων και η πρόσβασή τους στη διαδικασία ασύλου.

Κατά την αυτοψία διαπιστώθηκε η πλήρης ανεπάρκεια του χώρου των κρατητηρίων του ΑΤ Νέας Ιωνίας για τον συνήθη αριθμό παράνομα εισερχόμενων μεταναστών που καλείται να φιλοξενήσει το εν λόγω τμήμα, καθώς και η ελλιπής υλικοτεχνική υποδομή, με συνέπεια να παραβιάζονται θεμελιώδεις κανόνες υγιεινής και διατροφής, όπως άλλωστε έχει διαπιστωθεί και σε προηγούμενες αυτοψίες της Αρχής σε χώρους κράτησης παράνομα εισερχόμενων μεταναστών.

Προβληματική ήταν επίσης και η τηλεφωνική επικοινωνία των κρατουμένων με τους συγγενείς και τους συνηγόρους τους, λόγω έλλειψης χρημάτων.

Τέλος, διαπιστώθηκε για άλλη μια φορά η απουσία τακτικού ιατρικού ελέγχου και η διάσπαση των αρμοδιοτήτων στον τομέα της ιατρικής φροντίδας των κρατουμένων.

Όσον αφορά ειδικότερα στους ανηλίκους, πρέπει να επισημανθεί ότι αυτοί, αφού παρέμειναν κρατούμενοι επί 12ήμερο στο ΑΤ Νέας Ιωνίας σε κοινό χώρο με όλους τους υπόλοιπους ενήλικες μετανάστες, μετέχθησαν στο ΑΤ Αλμυρού μία ημέρα πριν από τη διενέργεια της αυτοψίας και κρατούνταν πλέον χωριστά από τους υπόλοιπους ενήλικες της ομάδας. Ωστόσο, διαπιστώθηκε σοβαρή απόκλιση από τα προβλεπόμενα στο ΠΔ 61/1999 για τους αιτούντες άσυλο ανηλίκους, καθώς δεν είχε ειδοποιηθεί ακόμη ο εισαγγελέας για την άφιξή τους και, ως εκ τούτου, δεν είχε ενεργοποιηθεί η διάταξη περί καθορισμού επιτρόπου.

Αμέσως μετά την αυτοψία και πριν από τη σύνταξη της σχετικής έκθεσης, υπήρξε συμμόρφωση της διοίκησης στις προφορικές υποδείξεις των εκπροσώπων της Αρχής με την άμεση ειδοποίηση του εισαγγελέα για τους αιτούντες άσυλο ανηλίκους και την έγγραφη διαβεβαίωση από τον Διοικητή του ΑΤ Νέας Ιωνίας για την κατασκευή λουτρού και τη χορήγηση επιπλέον στρωμάτων στους κρατούμενους (υπόθεση 17269/2004).

ΚΥΚΛΟΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

ΚΤΗΜΑΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΔΗΜΟΥ ΜΕΓΑΡΩΝ,
ΔΕΗ ΑΕ (ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΑΤΤΙΚΗΣ)

Τον Φεβρουάριο διενεργήθηκε αυτοψία στην Παραλία Αγίας Τριάδας (Νέο Μελί Μεγάρων) σχετικά με ζητήματα καταπάτησης και καταστροφής του φυσικού περιβάλλοντος στον αιγιαλό και την παραλία, καθώς και παράνομης πλεκτροδότησης κτισμάτων.

Κατά την αυτοψία διαπιστώθηκε η ύπαρξη δεκάδων παραπηγμάτων στον αιγιαλό και την παραλία καθώς και αλλοίωση του αιγιαλού από παράνομες τοιμεντένιες κατασκευές. Για τα εν λόγω κτίσματα έχουν εκδοθεί πρωτόκολλα αυθαίρετης χρήσης και διοικητικής αποβολής από την Κτηματική Υπηρεσία Δυτικής Αττικής, τα οποία όμως προσεβλήθησαν δικαστικά και ακυρώθηκαν για λόγους αοριστίας (μη επαρκής περιγραφή θέσης, ορίων ακινήτων κ.λπ.).

Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε την εκ νέου καταγραφή των αυθαίρετων κτισμάτων, την έκδοση νέων πρωτοκόλλων και απέστειλε στις εμπλεκόμενες υπηρεσίες πρόγραμμα δράσης για τον καλύτερο συντονισμό μεταξύ τους, με σκοπό την αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος. Η υπόθεση βρίσκεται σε εξέλιξη (υπόθεση 15997/2003).

ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης κλιμακίου του Συνηγόρου του Πολίτη τον Μάρτιο στη ΝΑ Κορινθίας πραγματοποιήθηκαν από επιστήμονες της Αρχής οι ακόλουθες αυτοψίες:

A. ΔΗΜΟΣ ΣΙΚΥΩΝΙΩΝ, ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΚΙΑΤΟΥ

Διενεργήθηκε αυτοψία στο Κιάτο Κορινθίας για να διερευνηθεί ο τρόπος λειτουργίας τεσσάρων καταστημάτων υγειονομικού ενδιαφέροντος. Διαπιστώθηκε ότι τα τρία από αυτά λειτουργούσαν παράνομα και το μεσημέρι είχαν τοποθετήσει τραπεζοκαθίσματα στον κοινόχρηστο χώρο μπροστά τους καθώς και σε αλούλλιο, μέσα στο οποίο είχαν κατασκευαστεί και πρόχειρες εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης πελατών. Επιπλέον, η πρόσβαση στις εισόδους των πολυκατοικιών, στο ισόγειο των οποίων λειτουργούσαν τα εν λόγω καταστήματα, ήταν δυσχερής. Η υπόθεση βρίσκεται σε εξέλιξη (υπόθεση 12948/2001).

B. ΔΕΗ ΚΟΡΙΝΘΟΥ

Διενεργήθηκε αυτοψία σε αποθήκη της ΔΕΗ στην εθνική οδό Αθηνών-Κορίνθου. Διαπιστώθηκε η εναπόθεση στύλων (που χρησιμοποιεί η ΔΕΗ), βαμμένων με τοξικό κρεόζωτο, σε εξωτερικό αποθηκευτικό χώρο καθώς και η εγγύτητα της αποθήκης με νοσοκομείο και μαιευτική κλινική της περιοχής. Η υπόθεση βρίσκεται σε εξέλιξη (υπόθεση 6200/2000).

ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΕΡΟΛΙΜΕΝΑΣ ΑΘΗΝΩΝ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΝΟΜΑΡΧΙΑΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ, ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, ΟΛΥΜΠΙΑΚΕΣ ΑΕΡΟΓΡΑΜΜΕΣ ΑΕ

Τον Ιούλιο διενεργήθηκε επίσκεψη στην ΕΥΠΕ και αυτοψία στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών (ΔΑΑ) για να διαπιστωθεί η βασιμότητα των καταγγελιών περί παράνομης διοχέτευσης αστικών και βιομηχανικών υγρών αποβλήτων και όμβριων υδάτων προερχόμενων από τους χώρους του ΔΑΑ σε αγρούς, αμπέλια και άλλους αποδέκτες εντός και εκτός του ΔΑΑ, με επιβλαβείς συνέπειες για τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον. Τον Οκτώβριο ακολούθησε και δεύτερη αυτοψία, κατά την οποία διαπιστώθηκαν σημεία συμμόρφωσης του ΔΑΑ προς τις επισημάνσεις του Συνηγόρου του Πολίτη. Η υπόθεση βρίσκεται σε εξέλιξη (υπόθεση 10614/2004).

ΔΗΜΟΣ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ, ΔΑΣΑΡΧΕΙΟ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ ΝΑ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ, ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΞΥΛΟΚΑΣΤΡΟΥ

Τον Αύγουστο, ο Συνήγορος του Πολίτη αξιοποίησε την έγγραφη πρόσκληση του Δασάρχη Ξυλοκάστρου για την εκ νέου διενέργεια από κοινού αυτοψίας σχετικά με τη χρήση μουσικής κατά τη λειτουργία αναψυκτηρίων μέσα στο αισθητικό δάσος «Πευκιάς» Ξυλοκάστρου, κατά παράβαση του κανονισμού λειτουργίας του και της διέπουσας τα αισθητικά δάση νομοθεσίας. Διαπιστώθηκε ότι τα αναψυκτήρια είχαν, παρά την απόλυτη απαγόρευση στον κανονισμό, μουσική με την ανοχή των αρμόδιων αρχών. Σε συνέχεια των παραπάνω, η Αρχή συνέταξε σχετικό πόρισμα (υπόθεση 11991/2003).

ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ, ΚΑ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Τον Αύγουστο διενεργήθηκε αυτοψία στο Μαράθι Πάρου, σχετικά με υπόθεση που αφορούσε στην παράνομη λειτουργία ανεξέλεγκτης χωματερής στην εν λόγω περιοχή.

Διαπιστώθηκε ότι πρόκειται για τη μεγαλύτερη –μέσα σε αρχαιολογικό χώρο– χωματερή του νησιού, η οποία πιθανολογείται ότι καλύπτει στοά αρχαίου λατομείου. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι η χωματερή βρίσκεται σε πρηνές ρέματος και γειτνιάζει με τις υδρογεωτρήσεις της Παροικιάς Πάρου, εγκυμονώντας κινδύνους για τη δημόσια υγεία. Η υπόθεση βρίσκεται σε εξέλιξη (υπόθεση 5630/2002).

ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ

Τον Νοέμβριο, κλιμάκιο επιστημόνων της Αρχής μετέβη στη Δράμα με σκοπό τη διενέργεια αυτοψίας και τη διεξαγωγή σύσκεψης με τον Δήμαρχο Δράμας. Η υπόθεση αφορούσε στις παρεμβάσεις διαμόρφωσης σε κατάσταση υγειονομικού ενδιαφέροντος διατηρητέου υδρόμυλου στις Πηγές Αγίας Βαρβάρας Δράμας, χωρίς να έχουν εκδοθεί οι αντίστοιχες άδειες από την αρμόδια Πολεοδομία και την Εφορεία Νεωτέρων Μνημείων Κεντρικής Μακεδονίας. Κατά τη συνάντηση με τον Δήμαρχο Δράμας, οι επιστήμονες της Αρχής εξέθεσαν τους λόγους υποχρεωτικής ανάκλησης της άδειας λειτουργίας του εν λόγω καταστήματος. Σημειώτεον ότι είχε προηγηθεί απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου περί μη ανάκλησης της σχετικής άδειας. Ο Δήμαρχος Δράμας επιφυλάχθηκε να επανεξετάσει την υπόθεση. Επιπλέον, κατά την αυτοψία που διενεργήθηκε στο εν λόγω κατάστημα, διαπιστώθηκε ότι αυτό δεν λειτουργούσε, αφού εκτελούνταν εργασίες διαμόρφωσης του εσωτερικού χώρου (κατασκευή πάγκων κ.λπ.). Η υπόθεση βρίσκεται σε εξέλιξη (υπόθεση 9602/2003).

ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΑΛΑΙΟΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ–ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τον Νοέμβριο, κλιμάκιο επιστημόνων της Αρχής επισκέφθηκε τις Σέρρες, με σκοπό την πραγματοποίηση σύσκεψης στα γραφεία της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας–Σπηλαιολογίας Βορείου Ελλάδος, καθώς και τη διενέργεια αυτοψίας στο σπήλαιο Αλιστράτης Σερρών. Η υπόθεση αφορούσε σε επεμβάσεις που διενεργήθηκαν στο εν λόγω σπήλαιο, στο πλαίσιο της τουριστικής αξιοποίησής του. Στη σύσκεψη με την προϊσταμένη και υπαλλήλους της παραπάνω εφορείας συζητήθηκαν ζητήματα προστασίας των σπηλαίων, καθώς και η δυνατότητα απομάκρυνσης από το σπήλαιο του εκεί παράνομα εγκατεστημένου ανελκυστήρα. Ακόμη, κατά την αυτοψία που διενεργήθηκε από κοινού με υπάλληλο της εφορείας, διαπιστώθηκε ότι ο ανελκυστήρας βρίσκεται εκτός λειτουργίας και η τουριστική διαδρομή έχει μειωθεί, προκειμένου οι επισκέπτες να μην έχουν οπτική επαφή με την εν λόγω εγκατάσταση. Διαπιστώθηκε επίσης ότι δεν υπάρχει αεροστεγής σφράγιση του φρεατίου του ανελκυστήρα. Εντοπίστηκε, τέλος, και ελαφρό πρασίניσμα των σπηλαιοθεμάτων, σε κάποια σημεία του σπηλαίου, λόγω του φωτισμού. Η υπόθεση βρίσκεται σε εξέλιξη και εκπονείται σχετικό πόρισμα (υπόθεση 18382/2002).

ΚΥΚΛΟΣ ΣΧΕΣΕΩΝ ΚΡΑΤΟΥΣ-ΠΟΛΙΤΗ

ΔΗΜΟΣ ΛΑΓΑΝΑ ΖΑΚΥΝΘΟΥ

Το Συμβούλιο Επιθεώρησης Θεάτρων–Κινηματογράφων και παρεμφερών επιχειρήσεων, αφού έλεγξε τις δραστηριότητες για τις οποίες ζητήθηκε άδεια λειτουργίας ιδιωτικής παιδικής χαράς και τραμπολίνο, εισηγήθηκε την απόρριψη των αιτήσεων, εξαιτίας της μικρής απόστασης του χώρου στον οποίο ασκούνταν οι δραστηριότητες από τις πλησιέστερες κατοικίες, κατ' εφαρμογήν της ΚΥΑ 7034/1298/00 περί ελαχίστων αποστάσεων ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων (ΦΕΚ Β' 368).

Το Τμήμα Προστασίας Περιβάλλοντος της ΝΑ Ζακύνθου, αρμόδιο να πιστοποιήσει αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραπάνω ΚΥΑ, έκρινε ότι οι δραστηριότητες των αυτοκινήτων μπαταρίας 12V παιδικής χαράς και τραμπολίνο δεν υπάγονται στις ψυχαγωγικές δραστηριότητες που αναφέρονται στην ΚΥΑ, διότι δεν δημιουργούν σημαντική ηχητική ρύπανση. Εν όψει της διάστασης απόψεων και επειδή εκφράστηκαν διαμαρτυρίες από γειτονική κατοικία, ο Δήμος Λαγανά αρνήθηκε να εκδώσει τις άδειες λειτουργίας των παιχνιδιών.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, κατά την αυτοψία που διενήργησε στις 19 και 20 Ιουλίου, επισήμανε ότι, προτού επιβληθεί το επαχθέστατο μέτρο της στέρξης άδειας λειτουργίας από μια επιχείρηση, θα έπρεπε να εξαντληθεί κάθε προσπάθεια για την εξεύρεση επεικούς λύσης, που θα εξασφάλιζε την οικονομική επένδυση των ενδιαφερόμενων πολιτών.

Από την αυτοψία προέκυψε αφενός ότι οι δραστηριότητες αφορούσαν αποκλειστικώς σε παιδιά και ότι οι ενδιαφερόμενοι πολίτες είχαν επενδύσει σημαντικούς οικονομικούς πόρους για τη δημιουργία ασφαλούς ιδιωτικής παιδικής χαράς και ψυχαγωγικής δραστηριότητας παιδιών και αφετέρου ότι οι επίμαχες δραστηριότητες δεν προκαλούσαν ρύπανση.

Στις 23.9.2004, ο Δήμος Λαγανά χορήγησε στους πολίτες τέσσερις άδειες λειτουργίας (μπάντζι τραμπολίνο, τραμπολίνο, αυτοκινητάκια μπαταρίας 12V και παιδικής χαράς) με ισχύ τριών ετών (υποθέσεις 1976/2003 και 1975/2004).

ΔΗΜΟΣ ΤΑΝΑΓΡΑΣ

Εκπρόσωπος της ιεράς μονής στον Δήμο Τανάγρας έθεσε στον Συνήγορο του Πολίτη το ζήτημα της πλήρους διακοπής υδροδότησης της μονής επί σειρά μηνών.

Σε συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στην ιερά μονή με τις μοναχές, τον Δήμαρχο Τανάγρας και μέλη του επιστημονικού προσωπικού της Αρχής, αναζητήθηκαν τα αίτια του προβλήματος και συζητήθηκαν πιθανές λύσεις.

Με ενέργειες του Δημάρχου Τανάγρας και ύστερα από τεχνικό έλεγχο του δικτύου, εντοπίστηκε το πρόβλημα από το σημείο εκκίνησης μέχρι και την παροχή της μονής, το οποίο μέσα στις επόμενες δύο ημέρες αποκαταστάθηκε και επανυδροδοτήθηκε η μονή (υπόθεση 12086/2004).

ΔΗΜΟΣ ΣΥΜΠΟΛΙΤΕΙΑΣ, ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΝΟΜΟΥ ΑΧΑΪΑΣ, ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

Ο Δήμος Συμπολιτείας αποφάσισε να προκηρύξει μειοδοτικό διαγωνισμό μίσθωσης ακινήτου για τη στέγαση ΚΕΠ.

Ύστερα από τη δημοσίευση της διακήρυξης (περίληψης), το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε «...τον επαναπροσδιορισμό της διαδικασίας μίσθωσης ακινήτου για τη στέγαση του ΚΕΠ...», δηλαδή την επανάληψη της δημοπρασίας, επικαλούμενο τη διάταξη του άρθρου 6, παράγρ. 2 περίπτωση β' («...ή σφάλματος περί την διενέργειαν της δημοπρασίας») του ΠΔ 270/1981.

Στη συνέχεια, το δημοτικό συμβούλιο αποφάσισε ότι το ακίνητο θα έπρεπε, μεταξύ άλλων ιδιοτήτων του που περιλαμβάνονταν στην πρώτη προκήρυξη, να βρίσκεται στο Δημοτικό Διαμέρισμα Σελιανίτικων, δηλαδή σε σχέση με την προηγούμενη διακήρυξη προστέθηκε ο όρος της τοποθεσίας του ακινήτου.

Σύμφωνα όμως με τη διάταξη του άρθρου 6, παράγρ. 4 του ΠΔ 270/1981, οι επαναληπτικές δημοπρασίες γνωστοποιούνται με περιληπτική διακήρυξη του δημάρχου, που αναφέρεται στους όρους της πρώτης διακήρυξης.

Η παραπάνω απόφαση του δημοτικού συμβουλίου εγκρίθηκε από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

Για την υπόθεση διενεργήθηκε αυτοψία από επιστήμονες της Αρχής στον Δήμο Συμπολιτείας Νομού Αχαΐας και στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (Διεύθυνση Τοπικής Αυτοδιοίκησης Νομού Αχαΐας) και ακολούθησε συνάντηση με τον Δήμαρχο Συμπολιτείας, με μέλη του δημοτικού συμβουλίου, καθώς και με τον αρμόδιο υπάλληλο της Διεύθυνσης Τοπικής Αυτοδιοίκησης Νομού Αχαΐας της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας. Κατά τη συνάντηση, οι τοπικοί παράγοντες υπερασπίστηκαν τη νομιμότητα της παραπάνω διαδικασίας. Η υπόθεση εκκρεμεί, καθώς ο δήμος έχει αναστείλει την ολοκλήρωση της διαδικασίας οργάνωσης και λειτουργίας του ΚΕΠ (υπόθεση 15696/2003).

ΔΙΟΔΙΑ ΣΧΗΜΑΤΑΡΙΟΥ

Κατά την έρευνα υπόθεσης που κατατέθηκε στον Συνήγορο του Πολίτη, διαπιστώθηκε ότι, κάθε φορά που αυτοκίνητο τύπου Van διέρχεται από τα διόδια της Εθνικής Οδού στο ύψος του Σχηματαρίου και με κατεύθυνση προς Λαμία, ο μεν ηλεκτρονικός πίνακας ανακοινώσεων αναγράφει κόστος διέλευσης 1,40 ευρώ, ο αρμόδιος υπάλληλος όμως ζητάει από τον οδηγό να καταβάλει 2,30 ευρώ.

Ύστερα από αυτοψία διαπιστώθηκε ότι το πρόβλημα οφείλεται σε σφάλμα του ηλεκτρονικού συστήματος αναγνώρισης του τύπου του διερχόμενου αυτοκινήτου.

Διαπιστώθηκε επιπλέον ότι στα διόδια Λεπτοκαρυάς και Μοσχοχωριού, όπου δεν έχει εγκατασταθεί τέτοιο σύστημα, υπάρχει αναρτημένος αναλυτικός πίνακας με τις κατηγορίες στις οποίες εντάσσονται τα διερχόμενα αυτοκίνητα. Τέτοιος πίνακας δεν υπάρχει στα διόδια Σχηματαρίου. Αντ' αυτού είναι αναρτημένη η ανακοίνωση ότι τα ΙΧ πληρώνουν 1,40 ευρώ. Οι προτάσεις της Αρχής προς το Ταμείο Διαχείρισης Εθνικών Οδών, έπειτα από τη διενέργεια της αυτοψίας, υιοθετήθηκαν από τη διοίκηση (υπόθεση 18273/2003).

ΚΥΚΛΟΣ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

ΑΥΤΟΨΙΕΣ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΤΑ
ΑΥΤΟΨΙΕΣ ΣΕ ΠΑΙΔΙΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΑ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού ως επί το πλείστον δέχεται αναφορές σχετικές με ζητήματα εκπαίδευσης ή φιλοξενίας παιδιών σε βρεφονηπιακούς και παιδικούς σταθμούς. Και στις δύο κατηγορίες τα συνήθη προβλήματα αφορούν στο δικαίωμα στην πρόσβαση, την υλικοτεχνική υποδομή και στην ελλιπή στελέχωση. Η Αρχή διερευνά τις υποθέσεις αυτές, διενεργώντας συχνά αυτοψίες για να διαμορφώσει ίδια αντίληψη και να προβεί στη διατύπωση συγκεκριμένων προτάσεων επί των παραπάνω θεμάτων.

Α' ΚΑΙ Γ' ΠΑΙΔΙΚΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΔΗΜΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗΣ

Τον Απρίλιο, μέλη του επιστημονικού προσωπικού της Αρχής πραγματοποίησαν αυτοψία στους Α' και Γ' Παιδικούς Σταθμούς του Δήμου Ηλιούπολης, προκειμένου να διερευνηθούν οι καταγγελίες γονέων των οποίων τα παιδιά φοιτούσαν στους εν λόγω σταθμούς.

Ειδικότερα, οι γονείς επισήμαναν ότι η συστέγαση των δύο Παιδικών Σταθμών δημιούργησε προβλήματα υγιεινής και περιόριζε τις δυνατότητες παιδαγωγικής απασχόλησης των παιδιών, λόγω της στενότητας του χώρου. Αναφέρθηκαν επίσης προβλήματα κακής υποδομής και ανεπαρκούς συστήματος ασφαλείας.

Κατά τη διενέργεια της αυτοψίας, διαπιστώθηκαν προβλήματα τα οποία καταγράφηκαν και γνωστοποιήθηκαν στον Δήμο Ηλιούπολης (Γραφείο Βρεφονηπιακών Σταθμών), καθώς και στη Γενική Διεύθυνση Περιφέρειας Αττικής. Ο δήμος δεσμεύθηκε να προβεί στην επίλυση ενός σημαντικού αριθμού προβλημάτων (υποθέσεις 22306/2003, 1212/2004, 3793/2004).

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΕΞΑΜΙΛΙΩΝ

Τον Ιούνιο διενεργήθηκε αυτοψία στο Δημοτικό Σχολείο Εξαμιλιών Κορινθίας, ύστερα από αναφορά σχετική με τη φροντίση παιδιών Ρομά της περιοχής. Σύμφωνα με την αναφορά, πολλά από τα παιδιά του παρακείμενου οικισμού Ρομά ουσιαστικά δεν φοιτούσαν στην πρωτοβάθμια υποχρεωτική εκπαίδευση, καθώς λόγω έλλειψης αιθουσών είχαν υποχρεωθεί κατά το παρελθόν σε παρακολούθηση αποκλειστικά απογευματινών τμημάτων, γεγονός που οδήγησε σε εξαιρετικά αυξημένα ποσοστά διαρροής τους.

Η Διεύθυνση ΠΕ Κορινθίας και η διεύθυνση του εν λόγω σχολείου είχαν αποκλείσει την τοποθέτηση προκατασκευασμένων αιθουσών διδασκαλίας, προβάλλοντας την έλλειψη ικανού προαύλιου χώρου.

Κατά τη διενέργεια της αυτοψίας διαπιστώθηκε ότι πράγματι η λύση των προκατασκευασμένων αιθουσών θα δημιουργούσε ασφυκτικές συνθήκες προαυλισμού των μαθητών, λόγω και της συστέγασης στο ίδιο κτίριο του νηπιαγωγείου Εξαμιλίων.

Ο Συνήγορος του Πολίτη πρότεινε να εξεταστεί το ενδεχόμενο της διασποράς των μαθητών Ρομά στα σχολεία της περιοχής που ισοπέχουν από τον καταυλισμό, για τη βελτίωση των συνθηκών εκπαίδευσης των εν λόγω παιδιών (υπόθεση 7493/2004).

10ο ΚΑΙ 11ο ΔΗΜΟΤΙΚΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ

Τον Οκτώβριο διενεργήθηκε αυτοψία στα συστεγαζόμενα 10ο και 11ο δημοτικά σχολεία Ασπροπύργου, οι μαθητές των οποίων στη συντριπτική τους πλειοψηφία προέρχονται από οικογένειες παλιννοστούτων Ελλήνων από την πρώην Σοβιετική Ένωση. Ο Συνήγορος του Πολίτη είχε δεχθεί αναφορά σύμφωνα με την οποία υπήρξε άρνηση εγγραφής παιδιών Ρομά σχολικής ηλικίας του παρακείμενου καταυλισμού της περιοχής Ψάρι στα προαναφερθέντα σχολεία. Ακολούθησε επίσκεψη στα γραφεία της Διεύθυνσης ΠΕ Δυτικής Αττικής για το ίδιο θέμα.

Ύστερα από εκτενή συζήτηση με τους διευθυντές των σχολείων, η Αρχή διαπίστωσε ότι δεν υπήρξε στην πραγματικότητα γενική και ανατιολόγητη άρνηση εγγραφής των μαθητών της μειονοτικής αυτής ομάδας. Οι διευθυντές είχαν επιμείνει στην ανάγκη προσκόμισης ληξιαρχικής πράξης γεννήσεως και εμβολιασμού, προκειμένου να διασφαλίσουν το δικαίωμα των υπόλοιπων μαθητών τους στην υγεία, ενώ είχαν ήδη εγγράψει παιδιά Ρομά, για τα οποία οι προαναφερθείσες νόμιμες προϋποθέσεις είχαν τηρηθεί.

Τα μέλη του Συνηγόρου του Πολίτη ενημέρωσαν τους εκπαιδευτικούς για την από τον νόμο δυνατότητα εγγραφής μαθητών με μόνη την υπεύθυνη δήλωση των ασκούντων τη γονική μέριμνα και την σε εύθετο χρόνο προσκόμιση της ελλείπουσας ληξιαρχικής πράξης γεννήσεως.

Ως προς το πρόβλημα που παρουσιάζεται λόγω της συστέγασης των δύο σχολείων, διαπιστώθηκε ότι στο κτιριακό αυτό συγκρότημα μπορούν να εγγραφούν μέχρι 20 παιδιά ακόμη στο σύνολο των τάξεων.

Οι εκπρόσωποι του Συνηγόρου του Πολίτη ξεναγήθηκαν στο σχολικό συγκρότημα και επισκέφθηκαν τάξεις, μίλησαν με εκπαιδευτικούς και μαθητές και διαπιστώθηκαν οι δυσκολίες ένταξης των παιδιών Ρομά αλλά και οι προσπάθειες που καταβάλλονται από το σχολείο.

Ο Συνήγορος του Πολίτη, αναγνωρίζοντας τις δυσκολίες που υπάρχουν κατά τη διαδικασία ένταξης των παιδιών Ρομά στη δημόσια εκπαίδευση, παρακολουθεί με προσοχή την εξέλιξη της υπόθεσης (υπόθεση 16437/2004).

ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΔΗΜΟΥ ΜΟΒΡΗΣ

Τον Οκτώβριο πραγματοποιήθηκε αυτοψία στο Δημοτικό Σχολείο Δήμου Μόβρης (Σαγείκα Αχαΐας) και επίσκεψη στη Διεύθυνση ΠΕ Αχαΐας, σε συνέχεια αναφοράς σχετικής με ζητήματα εγγραφής και φοίτησης παιδιών Ρομά στο παραπάνω σχολείο.

Κατά τη διάρκεια της αυτοψίας στο σχολείο πραγματοποιήθηκε συνάντηση με τον διευθυντή, εκπαιδευτικούς, καθώς και εκπροσώπους του συλλόγου γονέων. Επίσης, πραγματοποιήθηκε συζήτηση, στην οποία συμμετείχαν και μαθητές, Ρομά και μη, από τρία τμήματα της Γ' και Ε' τάξης.

Στο εν λόγω δημοτικό σχολείο φοιτά σημαντικός αριθμός παιδιών Ρομά (67% επί του συνόλου των μαθητών). Η έλλειψη κατάλληλης υποδομής, εκπαιδευτικού υλικού και εκπαι-

δευτικών με ειδική κατάρτιση για την υποστήριξη της ένταξης των παιδιών Ρομά στο σχολικό περιβάλλον δημιούργησε στο παρελθόν προβλήματα στη λειτουργία του σχολείου. Διαπίστωση όλων, όμως, ήταν ότι με τη δημιουργία ειδικού τμήματος ένταξης η κατάσταση είχε βελτιωθεί σημαντικά. Ωστόσο, το τμήμα ένταξης διέκοψε πρόσφατα τη λειτουργία του, λόγω έλλειψης εκπαιδευτικού προσωπικού.

Ακολούθησε συνάντηση με τον Προϊστάμενο του 5ου Γραφείου της Διεύθυνσης ΓΕ Αχαΐας, με τον οποίο συζητήθηκαν τα ζητήματα που είχαν ανακύψει σε σχέση με τη φοίτηση των παιδιών Ρομά στο σχολείο. Έως το τέλος του 2004 δεν είχε λειτουργήσει ειδικό τμήμα ένταξης, ωστόσο είχε καλυφθεί η κενή θέση εκπαιδευτικού και καταβλήθηκε προσπάθεια ένταξης των παιδιών Ρομά στις κανονικές τάξεις (υπόθεση 10500/2004).

ΜΟΥΣΙΚΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ – ΛΥΚΕΙΟ ΙΛΙΟΥ

Τον Φεβρουάριο διενεργήθηκε αυτοψία στο Μουσικό Γυμνάσιο – Λύκειο Ιλίου, με αφορμή αναφορές που είχαν υποβληθεί στον Συνήγορο του Πολίτη και αφορούσαν κυρίως σε προβλήματα σχετικά με την ελλιπή στελέχωση και την ανεπαρκή κτιριακή υποδομή του σχολείου.

Από την αυτοψία και τη συζήτηση με τον διευθυντή, τους υποδιευθυντές και το διδακτικό προσωπικό του σχολείου, διαπιστώθηκε ότι η στελέχωση ήταν όντως ελλιπής κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς, ιδίως σε καθηγητές γενικής παιδείας, καθώς και σε καθηγητές μουσικών οργάνων λιγότερο διαδεδομένων, οι οποίοι σπανίζουν. Οι θέσεις των καθηγητών γενικής παιδείας τελικά καλύφθηκαν κατά τα τέλη Νοεμβρίου με αποσπάσεις εκπαιδευτικών από γραφεία του ΥΠΕΠΘ.

Ως προς το ζήτημα της κτιριακής υποδομής, διαπιστώθηκε ότι οι χώροι δεν επαρκούν. Ιδιαίτερο πρόβλημα παρουσιάζεται στη λειτουργία αιθουσών ατομικών μουσικών οργάνων, όπου οι πραγματικές ανάγκες απαιτούν 24 τέτοιους χώρους ενώ υπάρχουν μόνο 16, με αποτέλεσμα τα μαθήματα ατομικών οργάνων να διεξάγονται ακόμη και σε αποθηκευτικούς χώρους, που έχουν διαμορφωθεί σε εξαιρετικά στενόχωρες και στερούμενες φυσικού φωτισμού «αίθουσες-κελιά». Μαθήματα γίνονται ακόμη και στον προαύλιο χώρο, όταν το επιτρέπει ο καιρός.

Ολοκληρώνεται, πάντως, η οικοδόμηση νέου κτιρίου στο οικολογικό πάρκο του Δήμου Αγίων Αναργύρων και πιθανότατα, όπως αναφέρθηκε από την αρμόδια διεύθυνση ΔΕ, θα αρχίσει να λειτουργεί την επρχόμενη σχολική χρονιά (υποθέσεις 18248/2003, 20134/2003).

ΑΥΤΟΨΙΕΣ ΣΕ ΧΩΡΟΥΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Ο Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού πραγματοποίησε κατά το 2004 αυτοψίες σε χώρους κράτησης ανηλίκων, έπειτα από σχετικές αναφορές.

Μείζονα προβλήματα ανακλύπουν στην περίπτωση των ασυνόδευτων αλλοδαπών ανηλίκων που συλλαμβάνονται ως παραβάτες του νόμου 2910/2001 περί μετανάστευσης. Ειδικότερα, η απουσία ιδιαίτερης διαδικασίας ταυτοποίησης αλλά και προστασίας τους ως ασυνόδευτων ανηλίκων ή/και θυμάτων διακίνησης και εκμετάλλευσης. Κατά τις αυτοψίες διαπιστώθηκε επίσης η έλλειψη κατάλληλης ειδικής υποδομής φιλοξενίας και κράτησης. Η διοίκηση φαίνεται να μεριμνά κυρίως για την απέλαση των ανηλίκων που διαμένουν παράνομα στη χώρα και λιγότερο για την προστασία των δικαιωμάτων και τον ασφαλή επαναπατρισμό τους.

ΤΜΗΜΑ ΔΙΩΣΗΣ ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ

Τον Ιούνιο διενεργήθηκε αυτοψία στο Τμήμα Δίωξης Λαθρομετανάστευσης στον Ασπρόπυργο Αττικής.

Κατά την αυτοψία εξετάστηκε ο χώρος κράτησης των ανηλίκων και πραγματοποιήθηκε συλλογή-καταγραφή στοιχείων σχετικά με τους λόγους κράτησής τους, το νομικό καθεστώς παραμονής τους στη χώρα μας, καθώς και τη λειτουργία των κρατητηρίων.

Κατά την αυτοψία, το κλιμάκιο της Αρχής συνάντησε εκεί 8 ασυνόδευτους ανηλίκους 16-18 ετών (4 Αλβανοί, 1 Παλαιστίνιος-Αιγύπτιος, 2 Αφγανοί, 1 Γεωργιανός), οι οποίοι ανέμεναν την εκτέλεση απόφασης διοικητικής απέλασης.

Κατά την αυτοψία εντοπίστηκαν προβλήματα που αφορούν κυρίως: στην υγιεινή και την καθαριότητα των κρατουμένων, στο υπερβολικά μικρό μέγεθος του κελιού, σε κακή υλικοτεχνική υποδομή (φθαρμένα και σε κακή κατάσταση είδη), σε απουσία χώρου προαυλισμού.

Παρατηρήθηκε επίσης έλλειψη έντυπου υλικού σε γλώσσα κατανοητή από ορισμένους κρατούμενους ανηλίκους καθώς και έλλειψη διερμηνείας για την προφορική παροχή πληροφοριών στη γλώσσα τους (υπόθεση 10585/2004).

ΤΜΗΜΑ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΑΘΗΝΩΝ, ΧΩΡΟΣ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Τον Ιούλιο διενεργήθηκε αυτοψία στους χώρους κράτησης στην Αμυγδαλέζα Αττικής σε συνέχεια αναφοράς σχετικής με την εκεί κράτηση αλλοδαπών ανηλίκων. Στους χώρους αυτούς κρατούνται ξεχωριστά παράνομα ευρισκόμενοι στη χώρα αλλοδαποί ανήλικοι και γυναίκες όλων των ηλικιών.

Κατά την αυτοψία επισημάνθηκαν προβλήματα ιατρικής φροντίδας των κρατουμένων, υγιεινής και καθαριότητας των κελιών, καταγραφής και τήρησης αρχείων για τους κρατούμενους. Επίσης παρατηρήθηκαν προβλήματα υλικοτεχνικής υποδομής. Συγκεκριμένα, τα κελιά είχαν ιδιαίτερα μικρό μέγεθος σε σχέση με τον εξυπηρετούμενο αριθμό κρατουμένων, ο εξωτερικός χώρος προαυλισμού ήταν άκρως ανεπαρκής και η έλλειψη σκιαστρού δυσχέραινε την παραμονή σε αυτόν την ημέρα κατά τους θερινούς μήνες. Επιπλέον, οι δυνατότητες ψυχαγωγίας των κρατουμένων ήταν ανύπαρκτες. Και σε αυτή την περίπτωση διαπιστώθηκε αδυναμία επικοινωνίας σε γλώσσα κατανοητή από ορισμένους κρατούμενους ανηλίκους.

Επίσης, ύστερα από αναζήτηση στα αρχεία εισαγωγών-μεταγωγών του χώρου κράτησης, διαπιστώθηκε ότι το 2004 είχαν κρατηθεί στην Αμυγδαλέζα ασυνόδευτοι ανήλικοι, ηλικίας 11 έως 14 ετών, οι οποίοι απελάθηκαν στις χώρες προέλευσής τους χωρίς να έχουν προηγηθεί ενέργειες για ενδεχόμενη ταυτοποίησή τους ως θυμάτων διακίνησης, προκειμένου να τύχουν προστασίας στη συνέχεια και να επαναπατριστούν ασφαλώς.

Μετά την αυτοψία, η Αρχή ενημερώθηκε ότι μέσα στο καλοκαίρι το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης προχώρησε σε μερική ανακαίνιση των χώρων κράτησης, καθώς και στην εγκατάσταση ιατρικού περιπέτρου εκεί κοντά για τις ανάγκες παροχής σχετικών υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής φροντίδας στους κρατούμενους (υπόθεση 12975/2004).

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΠΕΤΡΑΛΩΝΩΝ

Τον Σεπτέμβριο διενεργήθηκε αυτοψία στους χώρους κράτησης του ΑΤ Πετραλώνων σε συνέχεια αναφοράς σχετικά με την κράτηση προς απέλαση ανίθαγενούς ανηλίκου που έχει γεννηθεί και μεγαλώσει στην Ελλάδα από γονείς Σύριους.

Ανάλογα προβλήματα διαπιστώθηκαν και κατά την αυτοψία αυτή. Ο χώρος κράτησης αποτελείται από λίγα σκοτεινά και ανθυγιεινά κελιά, εξαιρετικά μικρού μεγέθους, όπου κρατούνται ενήλικοι και ανήλικοι αλλοδαποί αδιακρίτως, εφόσον αυτοί συλληφθούν στην περιφέρεια δράσης του αστυνομικού τμήματος (υπόθεση 16292/2004).

ΑΥΤΟΨΙΕΣ ΣΕ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥΣ ΧΩΡΟΥΣ

Σύμφωνα με τον Ν. 3094/2004, ο οποίος επεκτείνει την αποστολή του Συνηγόρου του Πολίτη στο πεδίο της προαγωγής και της προάσπισης των δικαιωμάτων του παιδιού, η Αρχή είναι αρμόδια και για θέματα που ανάγονται σε ιδιώτες, φυσικά ή νομικά πρόσωπα, που προβάλλουν τα δικαιώματα του παιδιού (άρθρο 3, παράγρ. 1).

Στο πλαίσιο της αρμοδιότητας αυτής, ο Συνήγορος του Πολίτη «μπορεί να ζητά με ειδικά αιτιολογημένο έγγραφο του από ιδιώτη που κατονομάζεται στην αναφορά έγγραφα ή άλλα στοιχεία για την υπόθεση» (άρθρο 4, παράγρ. 5).

Με βάση την παραπάνω δυνατότητα, παραγγέλθηκε από τον Συνήγορο του Πολίτη αυτοψία σε ιδιωτικό χώρο παροχής υπηρεσιών για παιδιά.

ΑΥΤΟΨΙΑ ΣΕ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΠΑΙΔΟΤΟΠΟ

Τον Σεπτέμβριο διενεργήθηκε αυτοψία σε ιδιωτικό κλειστό χώρο ψυχαγωγίας για παιδιά (παιδότοπο) σε συνέχεια διερεύνησης υπόθεσης που υποβλήθηκε από μητέρα, στο παιδί της οποίας είχε συμβεί ατύχημα στον εν λόγω παιδότοπο.

Είχε προηγηθεί και άλλη αυτοψία, τον Δεκέμβριο 2003, κατά τη διάρκεια της οποίας διαπιστώθηκε ότι πράγματι υπήρχε πρόβλημα ασφαλείας. Ο ιδιοκτήτης του παιδότοπου ενημέρωσε τότε το κλιμάκιο της Αρχής ότι είχε ήδη υποβάλει αίτηση ελέγχου των προδιαγραφών ασφαλείας στον Ελληνικό Οργανισμό Τυποποίησης, που είναι ο αρμόδιος φορέας ελέγχου και πιστοποίησης. Με βάση το Φύλλο Ελέγχου του ΕΛΟΤ που εκδόθηκε στη συνέχεια, ο ιδιοκτήτης όφειλε να προβεί σε διορθωτικές ενέργειες σε αρκετά επικίνδυνα σημεία.

Κατά τη διενέργεια της δεύτερης αυτοψίας διαπιστώθηκε ότι είχαν όντως πραγματοποιηθεί οι επιβεβλημένες επιδιορθώσεις που είχαν υποδειχθεί και ότι έτσι αποκαταστάθηκε το δικαίωμα των παιδιών στο ασφαλές παιχνίδι (υπόθεση 19403/2003).

4. ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΙΝΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

Σε περίπτωση που ο Συνήγορος του Πολίτη διαπιστώσει, κατά τη διερεύνηση υπόθεσης, παράνομη συμπεριφορά διοικητικού οργάνου, συντάσσει έκθεση την οποία και διαβιβάζει στο αρμόδιο όργανο για τον πειθαρχικό έλεγχο του υπαιτίου, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγρ. 10 του Ν. 3094/2003. Στη συνέχεια, αναφέρονται περιπτώσεις εφαρμογής της παραπάνω ρύθμισης κατά το 2004.

4.1 ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΟ ΕΛΕΓΧΟ

- Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας κατά των υπεύθυνων υπαλλήλων του Δήμου Ανθεμούντος, λόγω άρνησης συνεργασίας τους με την Αρχή σε υπόθεση σχετική με την περισλλογή απορριμμάτων στο χωριό Γαλαρινό του εν λόγω δήμου. Η Αρχή δεν έχει ενημερωθεί για την έκβαση του σχετικού αιτήματος πειθαρχικού ελέγχου (υπόθεση 17714/2001).
- Ζητήθηκε η διενέργεια πειθαρχικού ελέγχου από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής κατά των υπεύθυνων υπαλλήλων της Κοινότητας Σταμάτας, λόγω άρνησης συνεργασίας τους με την Αρχή σε υπόθεση παράνομης επέκτασης κοιμητηρίου. Η Αρχή δεν έχει ενημερωθεί για την έκβαση του σχετικού αιτήματος πειθαρχικού ελέγχου (υπόθεση 18483/2003).
- Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου κατά του Δημάρχου Νέας Σμύρνης, λόγω συστηματικής άρνη-

σης συνεργασίας του εν λόγω δήμου με την Αρχή σε υποθέσεις που αφορούν σε: κατάληψη πεζοδρομίων και κοινόχρηστων χώρων, οριστική τακτοποίηση προσκυρώσεων, καθώς και σε όχληση πολιτών από τα απορριμματοφόρα του δήμου, λόγω αποκομιδής των απορριμμάτων κατά τις πρωινές ώρες κοινής ψυχίας. Η Αρχή δεν έχει ενημερωθεί για την έκβαση του σχετικού αιτήματος πειθαρχικού ελέγχου (υποθέσεις 6939/2001, 9898/2002 και 6267/2003).

- Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου κατά του Δημάρχου Νέας Μάκρης, λόγω άρνησης συνεργασίας του με την Αρχή σε υπόθεση αυθαίρετης κατασκευής χαντακιού-αγωγού όμβριων υδάτων στον οικισμό Λίβισι. Μετά το αίτημα άσκησης πειθαρχικού ελέγχου, ο οικείος δήμος απάντησε στα έγγραφα του Συνηγόρου του Πολίτη και προέβη σε εφαρμογή των προτάσεων του (υπόθεση 6420/2003).

- Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου κατά του Προέδρου της Κοινότητας Βαρνάβα, λόγω άρνησης συνεργασίας του με την Αρχή σε υπόθεση σχετική με διέλευση αγροτικού δρόμου από κληροτεμάχιο. Η κοινότητα τελικά ανταποκρίθηκε στις επιστολές του Συνηγόρου του Πολίτη και προέβη σε εφαρμογή των προτάσεων του (υπόθεση 12190/2002).

- Ο Συνήγορος του Πολίτη ζήτησε την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου από τον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Θεσσαλίας σε βάρος του Δημάρχου Βόλου, λόγω άρνησης συνεργασίας του με τον Συνήγορο του Πολίτη σε υπόθεση σχετική με την προστασία του βιοτόπου του χειμάρρου Κραυσίδανα από την κατασκευή λοξής γέφυρας. Η εποπτεύουσα αρχή αρνήθηκε ρητά την άσκηση πειθαρχικού ελέγχου, επικαλούμενη ότι δεν συνέτρεχαν οι απαραίτητες προϋποθέσεις (υπόθεση 8817/2001).

4.2 ΠΑΡΑΠΟΜΠΗ ΣΕ ΕΙΣΑΓΓΕΛΙΚΗ ΑΡΧΗ

Σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγρ. 11 του Ν. 3094/2003, ο Συνήγορος του Πολίτη έχει τη δυνατότητα, εάν κατά τη διερεύνηση υποθέσεων προκύψουν αποχρώσεις ενδείξεις για τέλεση αξιόποινης πράξης από λειτουργό, υπάλληλο ή μέλος της διοίκησης, να διαβιβάσει τις σχετικές εκθέσεις στον αρμόδιο εισαγγελέα. Κατά το 2004, η παραπάνω διάταξη εφαρμόστηκε στις εξής περιπτώσεις:

- Μη συμμόρφωση του Δήμου Αμαλιάδας με τελεσίδικη δικαστική απόφαση, η οποία αναγνώρισε σε ιδιώτη την κυριότητα έκτασης. Η Αρχή δεν έχει ενημερωθεί από την οικεία εισαγγελία για την εξέλιξη της υπόθεσης (υπόθεση 1695/2002).

- Παράλειψη των αρμόδιων πολεοδομικών γραφείων να αποξηλώσουν παράνομες κεραιές κινητής τηλεφωνίας (τρεις υποθέσεις: 2336/2004, 1954/2004 και 21025/2002). Ο Προϊστάμενος της Εισαγγελίας Πειραιώς έχει διατάξει τη διενέργεια προκαταρκτικής εξέτασης για τη μία από αυτές (υπόθεση 2336/2004).

- Αυθαίρετες κατασκευές σε ακίνητο στον Δήμο Οινουσσών Χίου. Η Αρχή δεν έχει ενημερωθεί από την εισαγγελία για την πορεία της υπόθεσης (14946/2003).

- Έκδοση άδειας λειτουργίας ελαιοτριβείου στο Δημοτικό Διαμέρισμα Μενδενίτσας του Δήμου Μώλου της ΝΑ Φθιώτιδας. Η Αρχή δεν έχει ενημερωθεί από την εισαγγελία για την πορεία της υπόθεσης (16018/2001).

- Έκδοση πρωτοκόλλου επικίνδυνης οικοδομής, από τη Διεύθυνση Πολεοδομίας και Περιβάλλοντος της ΝΑ Έβρου, με βάση το οποίο επιτράπηκε η κατεδάφιση, η επισκευή και η προσθήκη σε υπάρχον κτίριο. Η Αρχή ενημερώθηκε από την αρμόδια εισαγγελία ότι παραπέμφθηκε ο Διευθυντής Πολεοδομίας Αλεξανδρούπολης για παράβαση καθήκοντος κατ' εξακολούθηση στο οικείο Τριμελές Πλημμελειοδικείο (υπόθεση 7912/2001).

- Ασκήθηκε ποινική δίωξη, κατά του Προϊσταμένου της Διεύθυνσης Μεταφορών της ΝΑ Λάρισας, για παράβαση καθήκοντος κατ' εξακολούθηση, σχετικά με τη λειτουργία συνεργείων αυτοκινήτων σε περιοχή αμιγούς κατοικίας. Ο κατηγορούμενος αθώωθηκε στο ακροατήριο, καθώς δεν αποδείχθηκε η υπαιτιότητά του (υπόθεση 6729/2001).
- Ο Συνήγορος του Πολίτη ενημερώθηκε από την αρμόδια εισαγγελική αρχή ότι, με την αρ. 109/2004 απόφαση του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου Καστοριάς, ο πρώην Δήμαρχος Μακεδνών καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης 12 μηνών και χρηματική ποινή 1.500 ευρώ για την κατηγορία της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και σε ποινή φυλάκισης 12 μηνών και χρηματική ποινή 6.000 ευρώ για την κατασκευή αυθαίρετου κτίσματος σε βίοτοπο και πλησίον αρχαιολογικού χώρου χωρίς άδεια της αρμόδιας πολεοδομίας. Η κατηγορία αφορούσε σε παράνομη κατασκευή, από τον Δήμο Μακεδνών, μεγάλης προβλήτας στη Λίμνη Καστοριάς εντός του αιγιαλού και κοντά στον μείζονα αρχαιολογικό χώρο του προϊστορικού λιμναίου οικισμού Δισπηλιού (υπόθεση 20392/2001).

5. ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Ο Συνήγορος του Πολίτη έχοντας υπόψη τη διάταξη του άρθρου 1, παράγρ. 1 του Ν. 3094/2003, σύμφωνα με την οποία αποστολή της Αρχής είναι επίσης η «προάσπιση και προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού», τη διάταξη του άρθρου 4, παράγρ. 2 του παραπάνω νόμου, σύμφωνα με την οποία ο Συνήγορος του Πολίτη «δύνатаι να επιληφθεί υποθέσεων αυτεπαγγέλτως», καθώς και τη διάταξη του άρθρου 5 του ΠΔ 273/1999 (ΦΕΚ Α' 229), όπως αντικαταστάθηκε με την απόφαση 746/2004 του Συνηγόρου του Πολίτη (ΦΕΚ Β' 742), στην οποία εξειδικεύεται η δυνατότητα της Αρχής να επιλαμβάνεται αυτεπάγγελα υποθέσεων που εμπίπτουν στην αρμοδιότητά της ύστερα από εκτίμηση της σοβαρότητας του θέματος, αποφάσισε τη διενέργεια αυτεπάγγελτης έρευνας στην Παιδόπολη Νεάπολης Λασιθίου Κρήτης.

Κατά την επίσκεψη στην παιδόπολη, κλιμάκιο της Αρχής ξηναγήθηκε στους χώρους της και συζήτησε με τη διοίκηση, το προσωπικό και τους φιλοξενούμενους ανηλίκους. Διαπιστώθηκαν τα εξής: παντελής έλλειψη επιστημονικού προσωπικού, σημαντική μείωση του εν γένει προσωπικού κατά τα τελευταία χρόνια, καθώς και σοβαρά προβλήματα στην υλικοτεχνική υποδομή, στη συντήρηση και στην εν γένει λειτουργία του ιδρύματος. Εν ολίγοις, εμφανής αδυναμία κάλυψης των συναισθηματικών, εκπαιδευτικών και ψυχαγωγικών αναγκών των φιλοξενούμενων ανηλίκων. Τα προβλήματα αυτά, σύμφωνα με τη διοίκηση του ιδρύματος, συνδέονται με το ισχύον θεσμικό καθεστώς και τη μετάβαση από τον Εθνικό Οργανισμό Κοινωνικής Φροντίδας στο Περιφερειακό Σύστημα Υγείας και Πρόνοιας.

Ο Συνήγορος του Πολίτη κοινοποίησε σχετική έκθεση προς τον αρμόδιο Υφυπουργό Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης καθώς και τον Πρόεδρο του ΠεΣΥΠ Κρήτης.

Σύμφωνα με την απάντηση της Γενικής Διεύθυνσης Πρόνοιας του Υπουργείου Υγείας, η επιχορήγηση της μονάδας για την αντιμετώπιση των λειτουργικών αναγκών της αυξήθηκε κατά τη διάρκεια του έτους. Εγκρίθηκε επιπλέον ειδικό ποσό για την ανακαίνιση των χώρων εστίασης και υγιεινής. Ως προς το θέμα της στελέχωσης, το υπουργείο πρόκειται να συμπεριλάβει, σε μελλοντική προκήρυξη μέσω ΑΣΕΠ, τις αναγκαίες προς πλήρωση θέσεις. Πάντως, σε πρόσφατη συνάντηση εργασίας που είχε κλιμάκιο του Συνηγόρου του Πολίτη με τον Πρόεδρο του ΠεΣΥΠ Κρήτης, εκφράστηκε το ενδιαφέρον του τελευταίου για εξεύρεση λύσης συντομότερα, μέσω αποσπάσεων και προγραμματικών συμβάσεων.

